

Nature
on your
doorstep

Am ragor o ganllawiau natur neu i gael help gwyddonwyr amgueddfa i adnabod rhywogaethau, ewch i: amgueddfa.cymru/casgliadau/areich-stepen-drws

Daeareg Tyddewi

AMGUEDDFA
CYMRU

Mae'r creigiau lliwgar ger Tyddewi gyda'r hynaf yng Nghymru. Cawsant eu ffurfio 635-460 miliwn o flynyddoedd yn ôl mewn moroedd oer, ac mae tystiolaeth o losgfynyddoedd a ffosilau ynddyn nhw.

Cadwch draw o'r clogwyni – maen nhw'n ansefydlog a gallai craig syrthio unrhyw bryd.

019

Cofiwch hefyd am daflen 20:
Cerrig Adeiladu Tyddewi

Ordoficaidd Canol

470 – 460 miliwn o flynyddoedd yn ôl

Mae'r creigiau yn Abereiddi yn enwog am eu llechi tywyll a'u ffosilau graptolit. Cawsant eu ffurfio mewn cefnforoedd oer, dwfn.

Mae haenau o ludw solid (twff a rhyolit) yn dangos tystiolaeth o losgfynyddoedd hynafol. Mae bryniau Tyddewi wedi'u ffurfio o fagma folcanig, fel gabro.

Llechen Ordoficaidd

Gwelyau tenau, o graig fân, lwyd ym Mae Abereiddi.

Graptolitau

Didymograptus (2 –10cm)
Anifail arnofiol diflannedig, i'w weld mewn llechen.

Gabro

Craig igneaidd, grisialog, arw o Benrhyn Dewi.

Cambrian

541 – 485 miliwn o flynyddoedd yn ôl

Ffurfiwyd y creigiau Cambriaidd lliwgar ger Tyddewi mewn cefnfor oer, oedd yn dyfnhau. Mae nhw i'w gweld yn y clogwyni neu fel cerigos.

Newydd esblygu oedd anifeiliaid â chregyn caled, felly mae ffosilau yn brin. Mae tystiolaeth mewn rhai creigiau o anifeiliaid hynafol yn tyllu i wely'r môr. Does dim ffosilau yn y mwyafrif o greigiau.

Trilobitau

Ffosilau prin iawn yma, ond mae rhai bach (hyd at 5mm) i'w gweld weithiau.)

Gwelyau Solfach

Tywodfaen melyn, mân wedi'i hollti'n haenau (neu welyau).

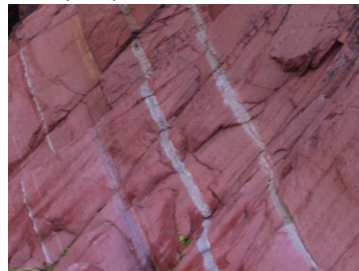
Ôl-ffosilau

Olion tyllau a grëwyd gan anifeiliaid yn tyllu i wely môr hynafol.

Tywodfaen Caerbwdi

Tywodfaen borffor sy'n garreg adeiladu boblogaidd.

Siâl Bae Caerfai

Siâl coch, mân iawn, gyda bandiau golau.

Tywodfaen Non

Tywodfaen werdd, feddal.

Ediacaraidd

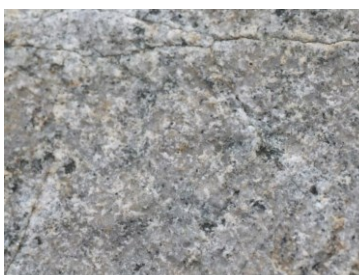
650 – 540 miliwn o flynyddoedd yn ôl

Creigiau igneaidd hynafol sydd i'w gweld yn bennaf yn y baeau i'r de o Dyddewi. Mae nhw'n cynnwys lludw folcanig (twff) wedi ei gynhesu a'i gywasgu. Nid oes ffosiliau yn y gwelyau hyn.

Clymfaen Gwaelodol

Craig frowngoch gyda cerrigos cwarts bach ynddi.

Granoffyr

Craig igneaidd, lwyd, gyda chrisialau mân, sy'n cael ei defnyddio weithiau i adeiladu.

Halleflinta

Craig lasaidd, fân iawn, bron fel gwydr, Llundw folcanig.